

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การศึกษา เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด ที่ทำให้ประเทศมีการพัฒนา เพราะการศึกษา เป็นเครื่องมือในการพัฒนากำลังคน เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม เพราะในหลักของการพัฒนาถือว่า คนเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด ครั้นนับว่าเป็นบุคลากรสำคัญของการจัดคุณภาพการศึกษา แต่นอกจากครูซึ่งเป็นบุคลากรที่มีบทบาทมากในการสร้างคุณภาพและผลิตผลทางการศึกษาแล้ว ผู้ที่มีส่วนสนับสนุนที่สำคัญมากก็คือศึกษานิเทศก์ เพราะงานของศึกษานิเทศก์ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อช่วยให้ครูได้ตระหนักถึงปัญหา เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ทั้งให้แก้ปัญหานั้นได้ เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษาของผู้เรียน

วิจิตร วรุตบางดูร กาญจนาศรีกาฬสินธุ์ และสุพิชญา อีระกุล (2524: 11) ได้กล่าวว่าหัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอนและวิธีสอน ซึ่งจะต้องนำการปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการ และเทคนิคเฉพาะอย่าง ซึ่งงานนี้เป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ ถ้าหากศึกษานิเทศก์ปฏิบัติงานไปตามความมุ่งหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว การศึกษาในระดับโรงเรียนจะมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ความสูญเปล่าทางการศึกษาจะค่อย ๆ หดไป

เคยมีผู้ตั้งคำถามว่าถ้าเราสามารถจะหาครูที่มีความรู้ ความสามารถ เข้ามาสู่ระบบการศึกษาได้แล้ว ยังจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีการนิเทศการศึกษา ซึ่งก็ได้มีผู้อภิปรายกันอย่างกว้างขวางว่ายังจำเป็นต้องมีการนิเทศการศึกษายู่อีก เนื่องจากสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปทุกขณะ ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มขึ้นโดยไม่หยุดยั้ง (วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ 2526: 7) นอกจากนี้ได้มีการกล่าวกันอยู่เสมอว่า การจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มักยังเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งก็คือครูเหล่านั้นยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนการสอนยังไม่ดีพอ ทั้งนี้เนื่องมาจากครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มักมีคุณวุฒิต่ำ และครูบางส่วนไม่ได้มีวุฒิทางวิชาชีพครูเลย (สังัด อุทรานันท์ 2527: 3)

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนี้ศึกษานิเทศก์สามารถที่จะช่วยเหลือได้เป็นอย่างดี จึงถือได้ว่าศึกษานิเทศก์ มีบทบาทและมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมากทั้งในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต ในฐานะเป็นนักวิชาการที่ทำหน้าที่แนะนำให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการในการดำเนินงานขององค์กร ปรากฏชัดเจนยิ่งขึ้น จากครูที่ทำหน้าที่นี้เทศการศึกษามาเป็นศึกษานิเทศก์ จากครูกลุ่มหนึ่งมาเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรเป็นจำนวนมาก และจากหน่วยงานที่ไม่เป็นทางการ มาเป็นหน่วยที่เป็นทางการ ล้วนแสดงให้เห็นชัดว่าศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่จำเป็นสำหรับการศึกษา ในระยะที่ประเทศชาติต้องการพัฒนาเช่นนี้ (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2525 : 212)

จากเหตุผลของความสำคัญดังกล่าวรัฐจึงได้จัดให้มีศึกษานิเทศก์ขึ้นโดยเริ่มจาก กรมวิสามัญศึกษาได้จัดอบรมศึกษานิเทศก์เป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2495 ที่โรงเรียนสวนสุนันทาวิทยาลัย และต่อมาตำแหน่งศึกษานิเทศก์ประจำกรมวิสามัญศึกษา ก็ถูกแต่งตั้งเป็นทางราชการในปี 2495 ต่อมาในปี 2497 ได้จัดตั้งศึกษานิเทศก์กรมวิสามัญศึกษา และ พ.ศ. 2500 ได้แต่งตั้งศึกษานิเทศก์ฝ่ายสามัญประจำจังหวัดขึ้นเป็นครั้งแรก (ชารี มณีศรี 2521 : 54) และแต่งตั้งศึกษานิเทศก์เขต 12 เขต ในปี พ.ศ.2503 สำหรับช่วยเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหาร เป็นกำลังสำคัญของจังหวัดและเขตในด้านวิชาการ (กรมวิสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ 2511 : 1)

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญ พ.ศ.2519 ได้ระบุหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ซึ่งประกอบด้วย ศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัด ไว้ดังนี้

1. นิเทศการสอนและการบริหารงานวิชาการ หรือเป็นที่ปรึกษาทางวิชาการในสถานศึกษาที่อยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบ
2. ตรวจสอบและควบคุมสถานศึกษาในฐานะพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายระบุไว้
3. ศึกษาทดลองวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน งานด้านวิชาการ ตลอดจนงานการบริหารการศึกษา
4. พิจารณาและพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียน แบบการสอน หรือแนวการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน
5. จัดทำคู่มือครู เอกสารวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน
6. ปรับปรุง ส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และการบริหารการศึกษาโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาต่าง ๆ

7. จัดประชุม อบรม สัมมนา ครูอาจารย์หรือผู้บริหารการศึกษาเพื่อส่งเสริมงานวิชาการ
8. ประเมินผลงานทางด้านวิชาการ
9. เสนอแนะและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่กรมสามัญศึกษา
10. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย (กรมสามัญศึกษา หน่วยงานนิเทศก์ 2519: 4-5)

หน้าที่ทั้ง 10 ประการสามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ ด้านวิชาการ ด้านบริหาร และด้านการตรวจสอบควบคุม ด้านที่สำคัญที่สุดคือด้านวิชาการ แต่ภายหลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2503 มาใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามระเบียบดังกล่าวข้างต้น จึงไม่สอดคล้องกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521 และประกอบกับได้มีพระราชบัญญัติโอนกิจการบริหารโรงเรียนประชาบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนประถมศึกษา ของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการไปเป็นของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ใน พ.ศ.2523 ฉะนั้นในปี พ.ศ.2524 จึงได้มีระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2524 เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการและเนื้อหาของหลักสูตรใหม่ ตามระเบียบนี้ได้แบ่งหน่วยปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร
3. งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

ศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีหน้าที่หลักคือ ติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา ซึ่งงานในหน้าที่นี้เป็นงานที่ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและกรุงเทพมหานคร มีหน้าที่หลักคือ งานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนและงานจัดทำแผนพัฒนา ส่วนงานรองคือสนับสนุนงานวิชาการแก่โรงเรียน งานร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนประถมศึกษาและงานส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ

ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มีหน้าที่หลักคืองาน
 นิเทศการศึกษา ซึ่งเป็นความหวังของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ใน
 อันที่จะให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ นิเทศ ช่วยเหลือแนะนำ
 และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้บังเกิดผล
 ตามมาตรฐานทางวิชาการ และจัดทำแผนพัฒนาอำเภอ

สำหรับหน้าที่ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอตาม
 ระเบียบดังกล่าวมีทั้งหมด 13 ข้อ ดังนี้

1. ร่วมวางแผนและดำเนินการนิเทศแนะนำ แก้ไข ปรับปรุง และติดตามผล
 การปฏิบัติงานของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียนให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการและงาน
 โครงการสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนเป็นพิเศษในเรื่อง อนามัยโรงเรียน สุขศึกษา
 สายการศึกษา ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี กีฬา จริยธรรม วัฒนธรรม และอื่น ๆ
2. เป็นวิทยากรประชุมอบรม สัมมนาทางวิชาการ ตามความต้องการของกลุ่ม
 โรงเรียนและโรงเรียน
3. ส่งเสริมให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนนิเทศการศึกษาได้
4. ส่งเสริมการทดลอง ค้นคว้าเกี่ยวกับการเรียนการสอน และการใช้นวัตกรรม
 ทางการศึกษา
5. รวบรวมข้อมูลและสถิติทางการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอหรือกิ่งอำเภอให้
 เป็นปัจจุบัน
6. วางแผนพัฒนาการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
7. ประสานงานวิชาการระหว่างโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน จังหวัด
8. ร่วมมือในงานวิจัยและส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ในโรงเรียน
9. เสนอแนะการจัดตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของ
 อำเภอและกิ่งอำเภอ
10. ศึกษาเพื่อเสนอแนะการจัดตั้ง รวมหรือ เลิกล้ม โรงเรียนภายในอำเภอหรือ
 กิ่งอำเภอ
11. ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการประถมศึกษาอำเภอหรือกิ่งอำเภอ
12. ปฏิบัติงานโครงการพิเศษ

13. ปฏิบัติราชการอื่น ตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าประมศึกษาอำเภอหรือ กิ่งอำเภอ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2524: 34-42)

หน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอทั้ง 13 ข้อ ที่กล่าวมา สามารถสรุปได้เป็นลักษณะงาน สำคัญได้ 9 งาน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขอบข่ายหน้าที่ การรับผิดชอบให้แก่งานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ซึ่งเป็น หน้าที่รับผิดชอบโดยตรงของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ได้แก่

1. งานพัฒนาการศึกษา
2. งานการเรียนการสอน
3. งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน
4. งานนิเทศและการตรวจเยี่ยม
5. งานสนับสนุนวิชาการ
6. งานข้อมูลทางการศึกษา
7. งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ
8. งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์
9. งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ (สำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2525: 254-255)

เมื่อพิจารณาหน้าที่และงานในความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประม ศึกษอำเภอและกิ่งอำเภอ จะเห็นว่ากำหนดไว้กว้างขวางมากเกินไป ยากที่จะปฏิบัติให้บรรลุ วัตถุประสงค์และประกอบกับในระยะเริ่มแรกในปี 2525 มีศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประม ศึกษอำเภอและกิ่งอำเภอ ไม่ครบตามอัตราตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ อำเภอขนาดใหญ่มาก และใหญ่ จะมีศึกษานิเทศก์จำนวน 4 คน อำเภอขนาดกลางมีศึกษานิเทศก์จำนวน 3 คน อำเภอ ขนาดเล็กและเล็กมาก มีจำนวนศึกษานิเทศก์ 2 คน จากสถิติการประถมศึกษาปี 2528 มี ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ทั้งประเทศจำนวน 2,430 คน ในขณะที่มีครูประถมศึกษาทั้งประเทศจำนวน 335,215 คน และมีโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติทั้งสิ้น 31,250 โรงเรียน (สำนักงานคณะ- กรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2528: 4) จากสถิติข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าจำนวน ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอต่อครูและโรงเรียนแตกต่างกันมาก

คือ ศึกษานิเทศก์ 1 คน ต้องรับผิดชอบครู 138 คน และโรงเรียน 13 โรงเรียน ซึ่งไม่ได้สัดส่วนกันเลย จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ดูแลให้ความช่วยเหลือไม่ทั่วถึง จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ไม่ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย และจากผลการสำรวจของสมาคมศึกษานิเทศก์ เกี่ยวกับความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์ในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพบว่า มีปัญหาในเรื่องการขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการนิเทศ อัตรากำลังของศึกษานิเทศก์ไม่เพียงพอ ศึกษานิเทศก์ทำงานธุรการมากกว่างานวิชาการ ขาดความก้าวหน้าในวิชาชีพ เช่น สิทธิในการปรับปรุงตำแหน่ง ขาดขวัญกำลังใจ (สมาคมศึกษานิเทศก์ 2527: 2)

ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เป็นความหวังของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ว่าจะเป็นผู้ที่ออกไปนิเทศช่วยเหลือแนะนำ และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้เกิดผลมาตรฐานทางวิชาการ เพราะศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับครู และทราบปัญหา และข้อมูลต่าง ๆ ดีที่สุด แต่ในการปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคอย่างมาก ทั้งที่เป็นปัญหาที่เกิดจากตัวศึกษานิเทศก์เอง ปัญหาที่เกิดจากแนวทางการปฏิบัติตามที่และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ประกอบกับในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษา วิจัยเรื่องนี้เลย ฉะนั้นจึงควรมีการศึกษาถึงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ระดับอำเภอว่าได้มีการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาทั้ง 9 งาน เหมาะสมหรือไม่ และแต่ละงานมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร เพื่อที่จะนำผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และหาวิธีการแก้ปัญหาค้าง ๆ ตลอดจนเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงระเบียบหรือแนวปฏิบัติของศึกษานิเทศก์ให้ เป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

ขอบ เขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 จำนวน 7 จังหวัด รวมทั้งสิ้น 202 คน โดยแยกตามขนาดอำเภอที่รับผิดชอบดังนี้

อำเภอขนาดใหญ่และใหญ่มาก	จำนวน 96 คน
อำเภอขนาดกลาง	จำนวน 90 คน
อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก	จำนวน 16 คน

2. การวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 เกี่ยวกับงานนิเทศการศึกษาทั้ง 9 งาน ซึ่งประกอบด้วย

- 2.1 งานพัฒนาการศึกษา
- 2.2 งานการเรียนการสอน
- 2.3 งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน
- 2.4 งานนิเทศและตรวจเยี่ยม
- 2.5 งานสนับสนุนวิชาการ
- 2.6 งานข้อมูลทางการศึกษา
- 2.7 งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ
- 2.8 งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์
- 2.9 งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

3. การวิจัยครั้งนี้ใช้ขนาดของอำเภอที่ศึกษานิเทศก์รับผิดชอบ เป็นตัวแปรในการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้จากการวิจัย

เมื่อการวิจัยสำเร็จแล้ว คาดว่าผลการวิจัยจะช่วยให้ทราบถึง การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 ว่าได้ปฏิบัติงานในหน้าที่รับผิดชอบมากน้อยเพียงใด การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จในด้านใด มีผลดีมากน้อยเพียงใด และทำให้ทราบถึงปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ เพื่อจะได้หาทางป้องกันหรือจัดปัญหาเหล่านั้น ตลอดจนเป็นแนวทางในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6 ต่อไป

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. การปฏิบัติงาน หมายถึง การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ตามลักษณะงานของงานนิเทศการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จำนวน 9 งาน คือ

1.1 งานพัฒนาการศึกษา ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ มาตรฐานโรงเรียน การอบรมครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน งานมาตรฐานวิชาการ ติดตามและประเมินผล

1.2 งานการเรียนการสอน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและหนังสือเรียน ส่งเสริมการผลิตและการใช้สื่อการสอน การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน การประเมินผล การเรียนการสอน

1.3 งานส่งเสริมคุณลักษณะนักเรียน ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับอนามัย โรงเรียน ลูกเสือ ยุวศาสตร์ เนตรนารี การกีฬา การส่งเสริมวัฒนธรรม

1.4 งานนิเทศและตรวจเยี่ยม ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการตรวจเยี่ยม การประสานงานทางวิชาการ

1.5 งานสนับสนุนวิชาการ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำโครงการทางวิชาการ การวิจัย การประเมินผลโครงการ การเผยแพร่

1.6 งานข้อมูลทางการศึกษา ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดทำรายงานและการเผยแพร่ การหาแนวโน้มของสถิติต่าง ๆ ในอนาคต

1.7 งานจัดทำแผนงบประมาณและขอตั้งงบประมาณ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการขอตั้งงบประมาณประจำปี การจัดสรรงบประมาณที่ได้รับอนุมัติแล้ว การติดตามแผนการใช้จ่ายเงินตามงวดเงินงบประมาณ การศึกษาระเบียบและ พ.ร.บ. ต่าง ๆ เกี่ยวกับงบประมาณ

1.8 งานศูนย์วัสดุอุปกรณ์ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์ การจัดหาเครื่องใช้สำนักงาน การบริการและควบคุม

1.9 งานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ได้แก่ งานที่เกี่ยวข้องกับการประชุม การบันทึกการประชุม และการรายงานการประชุมของคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ

2. ศึกษานิเทศก์อำเภอ หมายถึง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ ในเขตการศึกษา 6

3. อำเภอขนาดใหญ่มากและใหญ่ หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 4 คน

4. อำเภอขนาดกลาง หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 3 คน

5. อำเภอขนาดเล็กและเล็กมาก หมายถึง อำเภอที่มีศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและกิ่งอำเภอ รับผิดชอบจำนวน 2 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ตอน การวิจัยแต่ละตอนมีวิธีดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 6 โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 6 ทั้ง 7 จังหวัด คือ ชัยนาท พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง และลพบุรี รวมทั้งสิ้น 202 คน โดยแยกตามขนาดอำเภอที่รับผิดชอบ ดังนี้

ที่	จังหวัด	ขนาดของอำเภอ			รวม
		เล็กและ เล็กมาก	กลาง	ใหญ่และ ใหญ่มาก	
1	ชัยนาท	-	6	16	22
2	พระนครศรีอยุธยา	2	39	8	49
3	ลพบุรี	2	6	20	28
4	สระบุรี	4	12	20	36
5	สิงห์บุรี	2	12	4	18
6	อ่างทอง	4	9	8	21
7	อุทัยธานี	2	6	20	28
	รวม	16	90	96	202

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน
คือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบ
ตรวจสอบรายการ (Check list) และเติมข้อความ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในงาน
นิเทศการศึกษาทั้ง 9 งาน ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ
ในงานนิเทศการศึกษาทั้ง 9 งาน ลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วและผ่านการพิจารณาจาก
อาจารย์ที่ปรึกษา ส่งไปยังศึกษานิเทศก์ที่เป็นกลุ่มประชากรทั้งหมด 202 คน โดยทางไปรษณีย์
แล้วให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนทางไปรษณีย์เช่นกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 6 โดยการศึกษาจากเอกสารการปฏิบัติงานและการสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างประชากร ได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรจากกลุ่มประชากรทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว โดยสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของอำเภอทั้ง 3 ขนาด ๆ ละ 7 คน รวม 21 คน ให้กระจายครบทั้ง 7 จังหวัด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชนิดคือ

1. แบบศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบบันทึกรายละเอียดของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร

2. การสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ตามข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้เดินทางไปศึกษาเอกสารการปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ศึกษานิเทศก์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด และหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ของกลุ่มตัวอย่างประชากร

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นของการ เสนอผลการวิจัย

บทที่ 1 ความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย
นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการ
เสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากร
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ